

Suositus	10/2023
Ehdotus	A 1956/UKK
Käsittelijä	Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

Mietintö vastauksesta suositukseen 10/2023 Ammatillisten koulutusten pohjoismainen komitea

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee ilmoituksen tiedoksi ja katsoo suosituksen 10/2023 ammatillisten koulutusten pohjoismainen komiteaneuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Taustaa

Suositus kuuluu seuraavasti:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle, että asetetaan ammatillisten koulutusten pohjoismainen komitea.

Pohjoismaiden ministerineuvoston vastaus

Sopivan ammattikoulutetun työvoiman saatavuus on ratkaisevan tärkeää paitsi vihreän siirtymän, kriisinkestävyyden ja kilpailukyvyyn edistämiseksi myös toimivien terveys- ja hyvinvointijärjestelmien ylläpitämiseksi Pohjoismaissa. Ennen kaikkea se on edellytys Pohjoismaiden ministerineuvoston Visio 2030:lle, joka koskee vihreää, kilpailukyistä ja sosiaalisesti kestävästä Pohjolasta.

Pohjoismaiden ministerineuvosto yhtyy siten Pohjoismaiden neuvoston kuvaukseen haasteista, jotka liittyvät ammattikoulutetun työvoiman puutteeseen Pohjoismaissa, ja suhtautuu myönteisesti ehdotukseen, jonka mukaan alan toimijoita ja sidosryhmiä kutsuttaisiin yhteen koko Pohjolasta.

Ammatilliset koulutukset sekä osallistavan ja tehokkaan siirtymän varmistaminen ovat jo nykyään korkealla Pohjoismaiden ministerineuvoston tärkeysjärjestyksessä. Pohjoismaiden ministerineuvosto tukee tällä hetkellä useita aloitteita, jotka puuttuvat haasteisiin eri näkökulmista. Erityisesti on mainittava aloite ”Ammatillisten koulutusten tulevaisuuden turvaaminen Pohjolassa 2023–2025”. Aloitteessa on tarkoitus käydä vuoropuhelua nuorten kanssa ja selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat nuorten koulutusvalintoihin ja koulutuksen läpäisyyn. Aloitteen tavoitteena on myös rakentaa tietopohjaa, joka koskee vihreän siirtymän osaajatarjontaa tapausesimerkkien sekä päättäjille ja ammattilaisille suunnattujen opintokäyntien avulla. Kyseisen aloitteen

hyödyntämistä voitaisiin hyvinkin jatkaa ammatillisten koulutusten pohjoismaisen foorumin puitteissa. Pohjoismaiden ministerineuvosto on keskittynyt viime vuosina myös tulevaisuuden työelämään, ml. siirtymiin, jotka Pohjoismaiden työvoimaa odottavat digitaalisen ja vihreän siirtymän myötä.

Vuosien 2025–2030 uudet aloitteet toteutetaan osana Pohjoismaiden ministerineuvoston uutta yhteistyöohjelmaa. Sen arvioidaan keskittyvän osaamisen tasapainoon ja työvoiman sopeuttamiseen varsinkin vihreän siirtymän puitteissa sekä inklusion vahvistamiseen koulutuksessa ja työelämässä.

Yhteistyöohjelman pohjalta laaditaan työsuunnitelmia, jotka muuttavat poliittiset painopistealueet konkreettisiksi panostuksiksi. Pohjoismaiden ministerineuvosto arvioi, että ammatillisten koulutusten pohjoismaisen foorumin perustaminen voisi sisältyä työsuunnitelmiin konkreettisena panostuksena.

Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo kuitenkin tarpeelliseksi selkeyttää puitteita, toimeksiantoa ja kokoonpanoa ennen kuin mahdollinen päätös kyseisen foorumin perustamisesta tehdään. Foorumi voidaan joka tapauksessa perustaa vasta sen jälkeen, kun siitä on toteutettu yksi- tai kaksivuotinen pilottihanke. Pilottihanke rahoitettaisiin pohjoismaisin varoin, ja siinä olisi edustus kaikista Pohjoismaista sekä Ahvenanmaalta, Färsaarilta ja Grönlannista. Lopullinen päätös mahdollisen foorumin perustamisesta tehdään pilottihankkeen tulosten pohjalta.

Mikäli pohjoismainen foorumi perustetaan, Pohjoismaiden ministerineuvosto tukee ajatusta siitä, että siinä olisivat koulutussektorin lisäksi edustettuina työnantaja- ja työntekijäpuoli, yritykset ja nuoret. Foorumi voisi siinä tapauksessa toimia koulutus- ja tutkimusministerineuvoston (MR-U) neuvoo-antavana elimenä ja raportoida samalla useammille ministerineuvostoille, kuten työelämäalan ministerineuvostolle (MR-A). Pohjoismaiden ministerineuvosto pitää ratkaisevana sitä, että foorumi sisällyttäisi työhönsä myös ammattikoulutusalan EU-yhteistyön, jota tehdään muun muassa ammatillisen koulutuksen neuvoo-antavassa komiteassa (ACVT).

Pohjoismaisen foorumin tulee ennen kaikkea edistää innovatiivisten hankkeiden kehittämistä ja helpottaa pohjoismaisen tason suositusten ja ratkaisumallien levittämistä ja täytäntöönpanoa kansallisella tasolla. Pohjoismaiden ministerineuvosto arvioi lisäksi, että foorumissa voitaisiin hyvin pohtia raportin ”Houkuttelevat ammatilliset koulutukset Pohjoismaissa” suosituksia tulevien aloitteiden arvioimiseksi ja priorisoimiseksi. Tähän sisältyvät myös monet ehdotukset, jotka tehdään suosituksessa 26/23: Nuorisotyöttömyys Pohjoismaissa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo täten, että suositus on osittain toteutunut.

Valiokunnan näkemykset

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta kiittää myönteisestä vastauksesta suositukseen 10/2023: Ammatillisten koulutusten pohjoismainen komitea. On ilahduttavaa, että Pohjoismaiden ministerineuvosto jakaa valiokunnan käsityksen, jonka mukaan pula ammattikoulutetusta työvoimasta on haaste, joka Pohjoismaiden yhteiskuntien on ratkaistava vihreästä siirtymästä selviytymiseksi sekä sosiaalisten hyvinvointijärjestelmien säilyttämiseksi ja kehittämiseksi. On myös ilahduttavaa, että ministerineuvosto viittaa Pohjoismaiden neuvoston raporttiin Houkuttelevat ammatilliset koulutukset Pohjoismaissa ja suositukseen nuorisotyöttömyydestä Pohjoismaissa, ja siihen, että niihin sisältyvistä ratkaisuehdotuksista voisi olla hyvä keskustella tulevalla foorumilla.

Valiokunta jakaa näkemyksen siitä, että pohjoismaisen komitean tai foorumin perustaminen edellyttäisi sen puitteiden, toimeksiannon ja kokoonpanon selkeyttämistä ja että hyvänä menettelytapana voisi olla pilottihankkeen toteuttaminen. Hankkeen avulla voitaisiin selvittää, tuottaako ammatillisten koulutusten pohjoismainen foorumi pohjoismaista hyötyä alalla.

Valiokunta jakaa myös näkemyksen siitä, että foorumin tulisi etupäässä edistää innovatiivisten ratkaisujen kehittämistä ja levittää niitä kansalliselle tasolle. Sellaisena foorumi voisi olla oppikirjaesimerkki pohjoismaisesta yhteistyöstä ja hyödyistä. Valiokunta toivoo lisäksi, että koulutus- ja tutkimusministerineuvosto löytäisi hankkeeseen yhteisrahoitusta esimerkiksi työelämäalan ministerineuvostolta (MR-A) sekä elinkeino-, energia- ja aluepolitiikan ministerineuvostolta (MR-NER), koska kyseessä on malliesimerkki sektorienvälisestä kysymyksestä.

Valiokunta ilmaisee vahvan toiveen siitä, että ensin toteutetaan pilottihanke, ja odottaa asiaa koskevan dialogin jatkumista ensisijaisesti koulutus- ja tutkimusministerineuvoston kanssa.

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee ilmoituksen tiedoksi ja katsoo suosituksen 10/2023 *ammattillisten koulutusten pohjoismaisesta komiteasta* neuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Tórshavnissa 8. huhtikuuta 2024

Doris J. Jensen (S)
Lars Mejern Larsson (S)
May Britt Lagesen (A)

Marko Kilpi (kok.)
Noora Fagerström (kok.)
Ville Väyrynen (kok.)

Per Husted (S)
Pinja Perholehto (sd.)
Líneik Anna Sævarsdóttir (F)
Jeppe Søe (M)
Brigitte Klinskov Jerkel (KF)

Veronika Honkasalo (vas.)
Freddy André Øvstegård (SV)
Joakim Vigelius (ps.)
Victoria Tiblom (SD)
Silje Hjemdal (FrP)